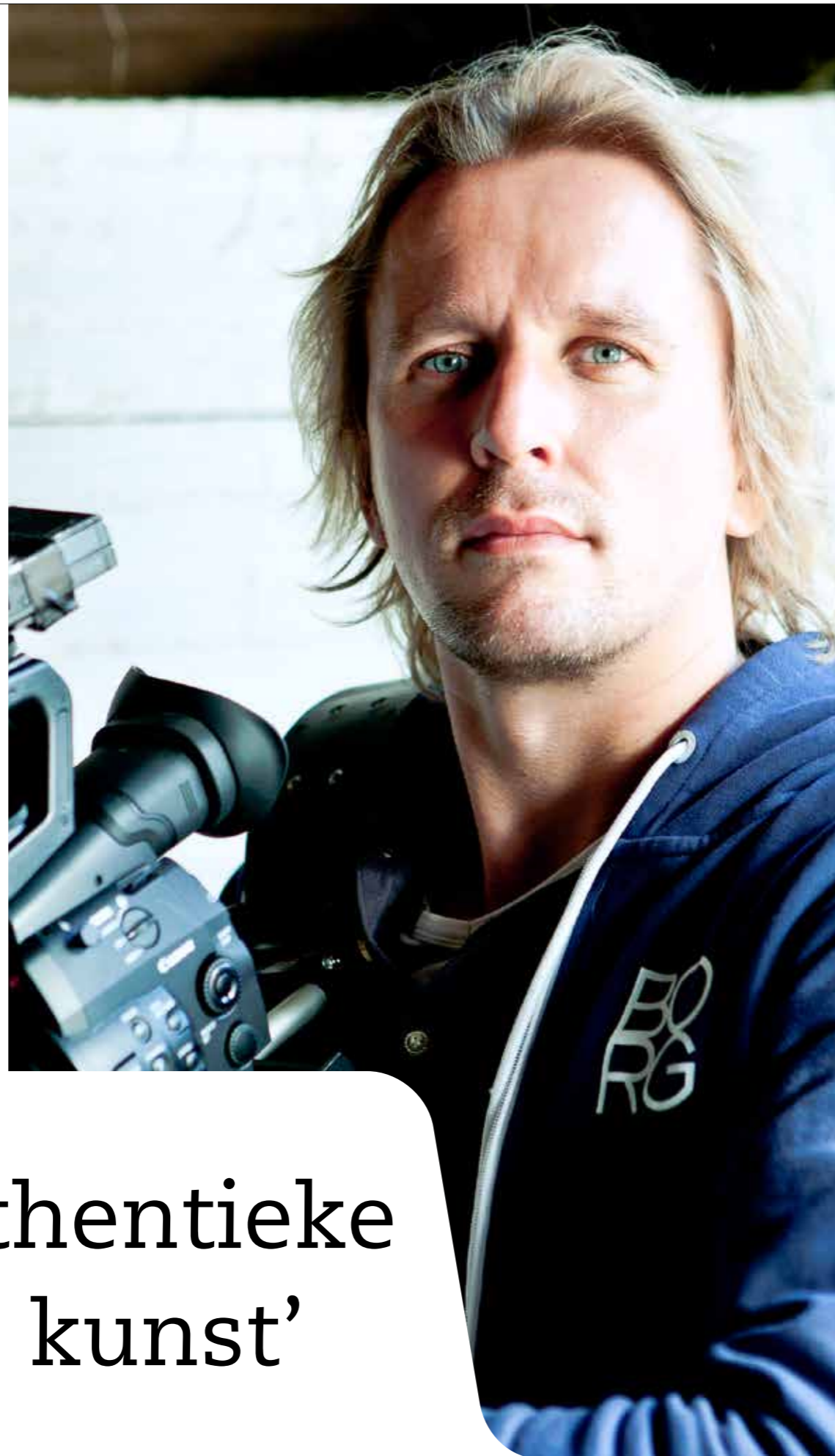

Documentairemaker Geertjan Lassche is een twijfelaar. ‘Dat is nodig om de grijstinten te kunnen zien.’

tekst Wilfred Hermans beeld Dik Nicolai

‘Een authentieke scène is kunst’

Geertjan Lassche (36) heeft een schurftkel aan voor de camera staan, zoals hij zelf fijntjes formuleert. Over zijn vak praten doet hij des te liever. Om te beginnen ruimt de documentairemaker uit Rouveen een veelvoorkomend misverstand uit de weg. “Geloof is niet het leidmotief in mijn vakmanschap. Dat zou ik buitengewoon pretentius en subjectief vinden. Het kan me wel inspireren tot onderwerpen, of me dwingen, sturen en corrigeren in hoe ik met mensen omga. Met mijn documentaires heb ik een product waarmee ik veel spanning wegneem bij niet-christelijke sceptici.” Eind april zendt de EO Lassches nieuwste documentaire uit: *De Uitverkorenen*, over de opleiding voor het Korps Mariniers. Lassche is er erg blij mee, maar twee maanden na de voltooiing van de film zaten al zijn spieren vast. “Ik heb alles zelf gedaan – research, interviewen, filmen. Ik vaar op mijn gedrevenheid. Nooit stoppen. Nooit tevreden zijn. Die gretigheid is tegelijk mijn valkuil. Net als te volledig willen zijn. Een gereformeerde erfenis. Als ik soms naar dominees luister, denk ik: jullie willen alles vertellen. Doe dat nou in een kwartier en pik er één element uit; één element vertelt het hele verhaal. Dit geldt ook voor auteurs en docenten. Kiezen is mijn grootste handicap. Ik ben bang voor de grote keuzes, en ik ben een twijfelaar. Dat is een last in het leven, maar tegelijk nodig om grijstinten te kunnen zien. Als je niet twijfelt, zie je alles zwart-wit.”

ECHT

Met een hele reeks onderscheidingen, nominaties en prijzen op zak (waaronder in 2012 de belangrijkste journalistieke vakprijs De Tegel voor *Vreemdelingen en Bijwoners*) mogen we Lassche gerust goed noemen. Zelf zegt hij liever dat hij ‘het begint te ontdekken’. Maar wat maakt een documentairemaker goed? “Je moet jezelf kunnen wegcijferen. Kunnen componeren en researchen. Zowel huisschilder als kunstschilder zijn. Je moet een filmploeg kunnen aansturen. Vertrouwen wekken én waarmaken. Het gore lef hebben om in moeilijke situaties een flinke jongen te kunnen zijn. Dat lukt mij niet altijd. Zeg ik in EO-Visie ‘Ik maak geen compromissen’, en prompt maak ik in mijn volgend product over Suriname een compromis.”

Met de juiste skills heb je nog geen goede documentaire. Hoe maak je die? “Een docu is het uitrollen van een Perzisch tapijt met allemaal kleurtinten. Je volgt iemand langdurig door grondige research, en je probeert een gelaagd verhaal te vertellen dat mensen nog niet kennen. ‘Echt’ is het doel. Waarachtig zijn. Een authentieke scène is kunst. Een goede docu heeft een kop en een staart, een ziel, het schuurt, het verwondert, betovert en ontroert. Verder zoek ik altijd aansprekende onderwerpen: het Korps Mariniers, de relatie tussen traditie en schaatsen, minderhedenproblemen, de Tweede Wereldoorlog, de boer en romantiek, wielrennen en zelfvernietiging. Ik kan wel betovert zijn door een cellist uit Peru met een fascinatie voor kanaries, maar ik moet de kijker daar wel in mee krijgen. Schoonheid zit in de randen van de dag, in het moment dat je de stoel onder de tafel schuift en zegt: ‘Ik ga er weer eens vandoor’. Een goede ploeg ruimt niet zomaar op. Maar ik wil hier niet de trukendoos opendoen. Gereedschapskist is trouwens een beter woord.

Soms moet je de scherpe randjes eraf halen omwille van het verhaal en het personage. Zo herinner ik me een geschrapte scène met wielrenner Thomas Dekker die in tv-land nóóit geskipt zou

worden. De kijker zou ervan smullen, maar mijn filmcoach zei dat ik met die gênante scène de kar over de heuvel zou duwen. Documentaires maken is één groot gevecht van *kill your darlings*.”

VERHALEN

“Als ik tien seconden met iemand praat, weet ik of daar een verhaal in zit. Dat is geen grootspraak. Het is zowel een gave als een last, omdat ik voortdurend verhalen zie. Ik heb er zo vijftien op een lijstje staan die ik zou willen maken. Mijn droomverhaal is een heel complex verhaal over de voet van een berg in Indonesië, waar alle wereldreligies vreedzaam bij elkaar komen, wat bijzonder is in een islamitische staat.”

En er is nog een verhaal, waar Lassche met grote voorzichtigheid over praat. Hij probeert de man die de spil is van dit verhaal, al zes jaar over te halen. Tevergeefs. “De kansen zijn niet groter geworden, maar ik zou morgen alles aan de kant zetten om dit verhaal te maken. Het gaat over een terreuractie op Nederlandse bodem, waarvan iedereen denkt dat hij alles al weet. Maar er is nog één groot geheim. Meer ga ik niet zeggen. De man is bang voor represailles, van alle kanten. Hoe ik aan zo’n verhaal kom? Ik denk dat ik een antenne heb voor interessante snippers. Mensen nemen me in vertrouwen, en ik probeer dat niet te beschamen.”

Ik heb geleerd gewoon soms m’n bek te houden en zonder oordeel te observeren

NOBEL

“Oordelen is in de journalistiek soms heel belangrijk, maar ik kan het niet zo goed meer. Ik heb geleerd gewoon soms m’n bek te houden en te observeren. Ik ben meer geïnteresseerd geraakt in het ‘hoe’ – in de weg ernaartoe, in wat mensen bezielt – dan in het ‘wat’. De massa wil gewoon horen: wat is er gebeurd? De belangrijkste les die ik heb geleerd, is: een documentairemaker moet nobel zijn. En met zijn scoringsdrift is een journalist dat niet altijd. Ik ben niet meedogenloos, ik heb liever niet dat ene topverhaal als ik daarvoor aan integriteit moet inboeten. Iedere langdurige relatie die kapotgaat, vind ik heel ernstig.”

Soms bereikt Lassche iets nobels met zijn werk. “De evaluatiecommissie van het seculiere Mediafonds liet zich ontvallen dat ze met wat tegenzin naar de docu over Kootjebroek (over de MKZ-crisis van 2001, red.) ging kijken, maar er verrast en milder uitkwam. Er was aversie tegen de biblebelt, maar na de verdieping in dit verhaal zeiden ze: ‘Het zijn mensen zoals wij’. Dat zie ik dan voorzichtig als mijn verdienste, hoewel ik voor niemand propaganda maak.”